

Anton Omerza

PREDSTAVLJA SE VAM INTRODUCING

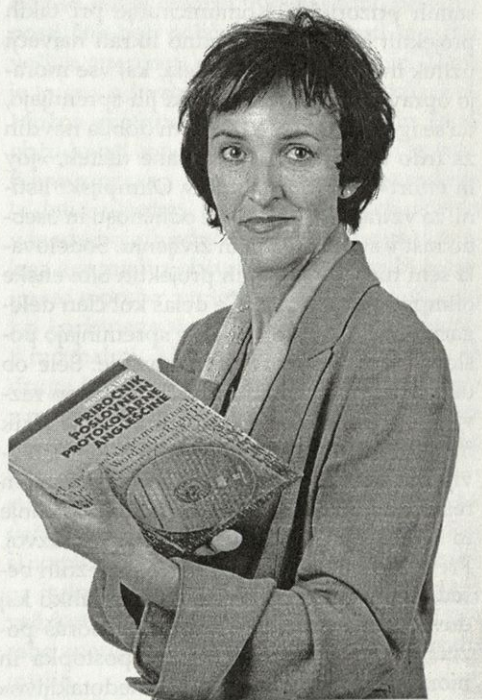
Manica Lipec

Kaj si študirala in iz katerih jezikov prevajaš?

Na Filozofski fakulteti sem študirala angleščino in francoščino in prevajam v in iz obeh jezikov.

Kje si zaposlena in kaj delaš?

Zaposlena sem pri Olimpijskem komiteju Slovenije – združenju športnih zvez, na oddelku za mednarodno dejavnost. Po ustanovitvi OKS sva bila z generalnim sekretarjem mag. Tonetom Jagodicem edina redno zaposlena, sedaj nas je zaposlenih že 24. Začela sem kot poslovna sekretarka, nato so se moje delovne obveznosti spreminjale glede na razvoj OKS in sedaj sem že več let na oddelku za mednarodno dejavnost. Moje delo obsega prevajanje in komuniciranje v obeh uradnih olimpijskih jezikih – angleščini in francoščini, občasno pa sem tudi članica projektnih delovnih skupin. Poleg prevajanja (Olimpijska listina, Pravila OKS – ZSZ, sponzorske pogodbe, zapisniki sej skupščine, poročila ...) opravljam administrativne naloge v obeh jezikih in sodelujem pri organizaciji protokolarnih dogodkov, ki spremljajo mednarodna športna tekmovanja. Poleg prevajanja tehničnega športnega izrazja gre še za prevajanje z najrazličnejših področij, s katerimi se prepleta svet športa: to so športna medicina, boj proti prepovedanim poživilom in postopkom, fair-play, zakonodaja, finance, arbitražam v športu, informatika, izpolnjevanje obrazcev, prevozi, namestitve, akreditacija, k mojemu delu pa sodi še več izrednih projek-

tov, na primer likovni natečaji, podelitve priznanj, natečaji za olimpijsko znamko, sprejemi tujih delegacij, kandidiranje za pripravo velikih mednarodnih tekmovanj in izvedba mednarodnih seminarjev, dejavnosti v zvezi s slovensko hišo na prizoriščih olimpijskih iger, sodelovanje pri urejanju spletnih strani, prvi stiki z EU, tolmačenje na tiskovnih konferencah in ob predstavitvah delegacij v tujini. Znašla sem se celo že v vlogi novinarke, moderatorja kulturne prireditve ali turističnega vodnika po Sloveniji in v tujini.

Ali potem tudi potuješ na olimpijade?

Vsako sodelovanje na olimpijadi je enkratno doživetje. Gre za tekmovanja najboljših športnikov v olimpijskih športih na svetu, ki jih pripravljajo največji strokovnjaki držav gostiteljic in se jih udeležujejo najvišji državni predstavniki, spremlja pa jih tako rekoč ves svet. Sodelovanje v tako zahtevnem in

odličnem okolju je enkrat izizziv za vse udeležene, tudi če sodeluješ samo tako, iz pisarne, najbolj pa seveda v olimpijski vasi in na samih prizoriščih. Komuniciranje pri takih projektih je bilo zame vedno hkrati največji užitek in stres. Ko sem videla, kaj vse morajo opraviti športniki in vsi, ki jih spremljajo, da se iger lahko udeležijo, sem dobila navdih za trdo delo, ko napor postane užitek, »joy in effort«, kot je zapisano v Olimpijski listini, za vztrajnost, za iskanje odličnosti in osebo rast v svojem lastnem življenju. Sodelovala sem tudi pri številnih projektih Slovenske olimpijske akademije. Če delaš kot član delegacije, najbolje vidiš, kako se spreminjajo poslovni svet in njegov jezik, navade. Šele ob delu v tujini se lahko resnično uspešno razvijaš kot prevajalec, ker vidiš, kako se jezik in komuniciranje spreminjata in v kaj se razvijata. Prevajalec šele v tujini, v vsakdanjem resničnem življenju lahko izmeri svoje znanje in si lahko postavi nove cilje za svoj razvoj. Prevajalci pač ne prevajamo posameznih besed, ampak cela sporočila. Včasih lahko kaj dovolj hitro prevedeš, včasih pa moraš poznati vse podrobnosti nekega postopka in moraš neizogibno »poseči na nedotakljivo« področje človeka, za katerega prevajaš. Postopek, po katerem prevajalec dobi potrebne podatke, da je prevod čim boljši, je včasih izredno zahteven in je pri vsakem človeku drugačen. Za razlago in razumevanje so potrebni znanje, čas in energija, kadar se mudi ali sodelavci delajo v stresnem ozračju, pa sta potrebni potrpežljivost tistega, ki prevod potrebuje, in prevajalčeva potrpežljivost. Čim zahtevnejši je prevod, tem več skupinskega dela je potrebnega.

Knjigo *Priročnik poslovne in protokolarne angleščine* sem napisala, da bi čim hitreje sama našla primerne izraze in besedne zveze, iz katerih bi sestavila besedila, primerne za vsakdanje potrebe. Potem sem to želela deliti z drugimi – neumno se mi zdi, da bi vsi začnjeni od začetka, ko lahko stopijo korak dlje. V knjigi so zbrane besede, ki imajo v sebi ogromno energije. Iz najboljših besedil, ki sem jih spravljala med prevajanjem, poučevanjem in komuniciranjem v vseh teh

letih, sem na enem mestu zbrala ključne besede in besedne zveze, ki jih navadno uporabijo ljudje, kadar se najučinkoviteje izrazijo v ključnih položajih, v katerih se prej ali slej znajde vsak, ki komunicira v angleščini. To so besede, ki jih ne najdeš v slovarju, ker je njihov pomen, naveden v slovarjih, navadno za izražanje posebnih sporočil drugačen od osnovnega pomena. Ko so takšne besede zbrane v besednih zvezah, spet v vsakem jeziku nastanejo drugačne kombinacije z drugačnimi sporočili in čustvenimi naboji. Tudi vrstni red sporočil je pomemben, zato je vsaka okoliščina vsakega poglavja obdelana po svoje. Na raznolikost pristopov, razumevanja in uporabe angleščine in slovenščine pred vsakim poglavjem opozarjajo koticiki »Mi rečemo to drugače! By the way, we don't say it that way!«. Njihov namen je, da bi se uporabnik veselil razlik med ljudmi in njihovimi jeziki in civilizacijami. Da bi svoj jezik meril v drugem jeziku, užival v lepoti, ko ob učenju tujega jezika spoznaš elegantno okretnost in klenost materinščine. Ob pisanju knjige sem se šele zavedela, kako je slovenščina angleščini ne le kos na vsakem koraku, ampak je enkrat angleščina, drugič slovenščina elegantnejša, natančnejša – enkrat je kaj povedano »lepše« v angleščini, drugič pa v slovenščini. Vsak jezik kakšno občutje ali naravni pojav izrazi tako, da mu drugi težko sledi, in to se mi zdi veliki čar komunikacije.

Se ti je pri delu v službi porodila zamisel za to, da napišeš knjigo o poslovnih in protokolarni angleščini?

Seveda. Knjiga je bila logična posledica mojega načina življenja, to pa je vedno precej razgibano in zahteva stalno izpopolnjevanje. Nikoli ne veš, kakšen prevod boš dobil v delo, in to je bilo zame precej stresno. Stresa resnično ne maram, rada se smejim in najbolje se počutim, kadar sem srečna. Takrat vem, da je vse prav. Da pa bi to lahko dosegla, sem potrebovala znanje. Znanje obeh jezikov in znanje, kako se učinkovito sporazumevati.

Pred službo v OKS je bilo za mano že precej izkušenj, saj sem se poklicno ali ljubito

teljsko ukvarjala z zelo različnimi področji: ekonomijo, tekstilno in obutveno industrijo, psihologijo, likovno in glasbeno umetnostjo, zato sem si tudi upala zarežati v zame popolnoma nov svet, svet športa. Vedela sem, da ne gre le za novo strokovno področje s sebi lastno logistiko in pravili, ampak tudi za svet, kjer bodo moji sodelavci ljudje z drugačnimi miselnimi in vedenjskimi vzorci.

Kako kompleksno nalogo sem si zastavila, sproti odkrivam še sedaj. Znanje je edina stvar, ki ti nikoli ne škoduje, ki ga nikoli ni preveč, ki je zdravo in prinaša svobodo. Poleg izobraževanja ob samem delu sem se, kolikor sem le mogla, redno udeleževala seminarjev (CTJ, izpit SEFIC – Londonske gospodarske zbornice, seminarji v organizaciji DZTPS in OST, English First). Pomagala sem si tudi tako, da sem izkoristila svojo »pedagoško žilico in ščepec športnega duha«. Jezik sem trenirala s poučevanjem angleščine in francoščine, izključno na tistih področjih, ki sem jih v svojem jezikovnem razvoju potrebovala na rednem delovnem mestu. Imela sem izjemno srečo, da sem v dveh jezikovnih šolah in šoli Desanke Eržen za poslovni protokol našla čudovite ljudi, ki so me pri mojem treniranju ne le podpirali, ampak so bili in so še vedno neizčrpen vir znanja, energije in navdiha. Nekateri so tudi postali moji dobri prijatelji. V Izobraževalnem centru Miklošič sem začela s tečajem angleščine za pridobitev zunanjetrgovinske registracije, nadaljevala s tečaji od prve stopnje do specializiranih tečajev in nepozabnih tečajev srednješolcev med počitnicami, kjer smo Slovenci delali v parih z naravnimi govorniki angleščine, Angleži in Američani in drugimi, in kasneje v Karnionu – holističnem centru razvoja osebnosti, kjer jezik poučujemo po metodi super learninga.

K sreči sem na svojem delovnem mestu vedno iskala, pa tudi našla, večino vsebin, zaradi katerih sem delo opravljala z veseljem, užitkom, celo v zabavo. V užitek se vedno vživim, v njem živim, se z njim poistovetim. Kako si zapisal? »Ne delam, ampak pri opravljanju naloge prav uživam. Kaj je to? To je moj pravi poklic.« Sodelovanje pri projek-

ti, kjer so v delovnih skupinah zlasti ljudje, ki govorijo različne jezike in prihajajo iz različnih civilizacij – to mi je v neizmerno veselje. Bolj so ljudje različni in nenavadni, po možnosti čim bolj odlični kot osebnosti in s čim večjim znanjem, modrostjo – lepše je. Zame je to ena od vrhunskih življenjskih izkušenj. Možna protiutež izkušnji biti mati in žena, občudovati sončni vzhod in zahod in se čutiti eno z njima ... To svojo izkušnjo sem želela deliti z ljudmi. Da bi čim več ljudi uživalo v medsebojnih odnosih, da bi slepe pege svojega ega znali z občutkom preseči in bi se namesto v prepir zapletli v prijateljstvo. Skupaj kaj koristnega storili, si namesto tanka kupili računalnik, klavir ali letalo. Seveda je tu še druga logična protiutež, ko se spoprijemam z neznanjem ali s svojimi belimi lisami. Pisarnje zapisnikov je zame še vedno nočna mora, trda disciplina, doslednost in natančnost zlasti na področjih, ki me toliko ne zanimajo, pa večni izziv. Pri teh dejavnostih občutim, kot si zapisal v svoji knjigi *Seminar – ustvarjalno izobraževanje*, neravnotežje energije: dam več, kot pa dobim – a ne v pravem smislu porabe energije, ampak le v svojih predstavah, mislih.

Moj cilj pri delu za OKS je bil, da bi se kvalificirala kot športniki za nastop na olimpijskih igrah – uvrstitev med prvo tretjino najboljših na svetu – da bi se moji dopisi in prevodi uvrstili v prvo tretjino najboljših besedil, ki iz nacionalnih olimpijskih komitejev z vsega sveta prihajajo v MOK – Mednarodni olimpijski komite s sedežem v Lozani v Švici.

Da bi si delo olajšala, sem si ustvarjala slovarčke za posamezna področja dela. Te sem potem zbiral.

Ponudba za sodelovanje z Desanko Eržen v sklopu njenih predavanj o protokolu je bila zame odlična priložnost za ureditev gradiva za delavnico o protokolarni komunikaciji. Zadnji vzgib pa je bil vsekakor uspešen seminar, ki sva ga leta 1999 vodili z Lidijo Šega v Bohinju, na katerega si povabil tudi Alana Duffa.

Ker sem se poklicno ali ljubiteljsko ukvarjala z zelo različnimi področji, sem opazila, da se ljudje, ne glede na dejavnost in civili-

zacijsko okolje, v življenju znajdejo v istih, tipskih okoliščinah. Te ključne okoliščine so v moji knjigi poglavja. Začetek knjige so bili pravzaprav že moji dosjeji, kamor sem vsa leta spravljala najboljša besedila za posamezne dejavnosti, ki so sedaj v knjigi posamezna poglavja. Seveda sem si že od nekdaj želela napisati knjigo. Čutila sem tisto žgečkanje, »klic«, kot bi temu rekel dr. Anton Trstenjak. Imela sem tudi izredno podporo vseh članov svoje družine. Seznanjala sem jih z gradivom, skupaj z njimi prekušala razne vsebine in tehnike poučevanja, skupaj smo denar, ki sem ga zaslužila z dodatnim delom v prostem času, porabili za kakšen izreden nakup in potovanja. Tako sem pač vedno iskala ravnotežje med delom in počitkom nekje na sami meji zmogljivosti. Ti si v svoji knjigi *Seminar – ustvarjalno izobraževanje* napisal, da te »tudi delo, ki ga v glavnem opravljaš z užitkom in sploh ne opaziš, kako čas teče«, utru-di. To je zdrava utrujenost – če pa je je preveč, si deloholik in vsak prekršek drago sproti plačuješ. Potrebuješ tudi čas, da to spoznaš, in potem še čas, da si za to pridobiš potrebno znanje. Tako znanje sem si z največjim veseljem pridobivala iz knjig, kasneje pa tudi v Karnionu (holističnem centru razvoja osebnosti) ob izrednem študiju kreativne komunikacije.

V knjigi so torej večinoma besede, ki jih ne najdete v slovarju, ko se vam najbolj mudi, ker boste iskali prevod za primerne slovenske besede, Anglež pa isto stvar pove na čisto drug način. Kotički pred poglavji opozorijo na čeri, na katere naleti Slovenec zaradi posebnosti svojega civilizacijskega izvora – slovničnih razlik med jezicoma, drugačnega čustvovanja, socialnega in kulturnega okolja. Kar Slovenca razjezi, lahko pusti Angleža čisto hladnega, pa ne vedno, Američan pa na primer Slovencu zveni zelo prijateljsko, ko je samo hladno vljuden. Poglavja so posode iz besed, kjer vsaka beseda in tišina med besedami s pravilno uporabo ustvarja pozitivno ozračje za oba sogovornika in odnosu. Verbalno sporočilo je le 7 odstotkov komunikacije, zato so ključne besede razvrščene v besedne zveze in te v večje pomenske sklope na na-

čin, ki ponuja strategijo za uspešen pogovor, ko sogovornika spregovorita v jeziku odgovornosti in izbirata izrazje, ki vodi k iskanju sporazumne rešitve namesto v konflikten odnos. V slovarčkih, ki spremljajo izbrana besedila naravnih govorcev angleščine, večinoma iz Velike Britanije in Amerike, pa tudi Avstralije in Kanade, niso neposredni prevodi iz angleščine v slovenščino, ampak ustreznice, ki bi jih najverjetneje uporabil govorec, da bi najjasneje izrazil svoje sporočilo. Če se uporabnik priročnika besede in besedne zveze dobro nauči, postane samozavestnejši, in to se kaže v njegovem glasu in govorici telesa. Ostane mu več energije za ustvarjanje na lastnem področju dejavnosti. Poglavja v priročniku so le orodje, ki uporabniku uspešno pomaga na poti k njegovemu osebnemu cilju. Bolj ko obvlada posamezna poglavja, lažje besede, besedne zveze in strategije med sabo kombinira, kot legokocke, na sebi lasten, edinstven način. Priročnik bi morali vedno imeti pri sebi, kot mobitel – na mizi, v kovčku ...

Tvoj priročnik je izšel leta 2002. Kako si našla založnika zanj in kako je potekalo delo z njim?

Ko je bil prvi osnutek priročnika napisan, je bilo treba poiskati založnika. Zahvaljujem se ti za vsak strokovni in prijateljski nasvet, saj so mi vsi nadvse koristili. Dve leti sem iskala založnika in bila zelo srečna, ko sem podpisala pogodbo z Mladinsko knjigo, ki ima poslovne prostore v istem poslopju, kot jih je imelo moje nekdanje podjetje, in je pokrovitelj mojega sedanjega podjetja. Tako simbolično se vse ujema, da se zdi kar nekako prav.

Urednik Igor Kafol je po pregledu osnutka napisal 12 točk komentarja. Z osmimi predlogi sem se strinjala, druge sem po posvetovanju z Alanom in sporazumno z Igorjem črtala. Potem sem spet pisala, saj je bilo treba dodati cel poslovni del knjige, s čimer se je zgradba priročnika zatresla in sem morala najti ustrežnejšo razporeditev vsebin. Najbolj se mi je zatikalo pri kazalu, ko mi je Igor razložil tehnične rešitve, je spet steklo. Vsako poglavje je imelo svojo notranjo zgradbo,

svoje poslanstvo, in ko sem ga našla, sem komaj dovolj hitro pisala. Bilo je zelo zanimivo, kot neko vzporedno življenje.

Ti je pri pripravi knjige kdo pomagal?

Pisno gradivo k delavnici Protokol v angleščini, ki sem ga napisala na pobudo Desanke Eržen, sem pokazala Lidiji Šega, saj je imela na to temo že več predavanj, ki si jih pripravil ti. Gradivo ji je bilo všeč in svetovala mi je, naj prosim za pomoč Alana Duffa. S tem mi je Lidija Šega nevede potrdila tiho željo, da bi mi pomagal prav Alan Duff. Navdušeno berem njegove knjige in ob tem sem nekako čutila, da on ve natanko tisto, kar jaz potrebujem. Sploh sem ob vsem, kar je povezano s knjigo, ves čas doživljala zdaj močno podporo, zdaj odklanjanje – in vse sem doživljala mirno, povsem neobremenjeno. Vedela sem, da je moja želja napisati knjigo pravilna in da gre za nekaj čudovitega, in nikoli

nisem dovolila, da bi se karkoli v povezavi z njo ne zgodilo na pravi način. Če kaj ni šlo, je bilo treba samo počakati na pravi trenutek in pravi kraj. Potem se je nadaljevalo. Po zatišju je od nekod vedno prišla spodbuda. Želja in volja sta se okrepili in nadaljevala sem.

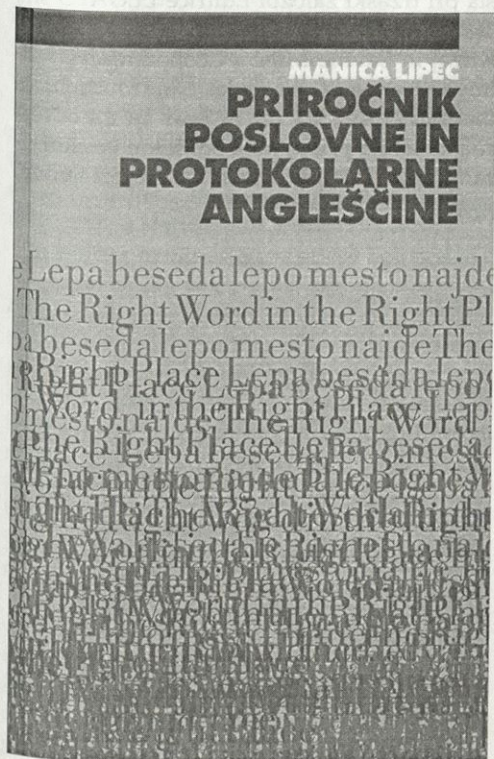
Se danes se spomnim, da sem se po tem, ko mi je prvič povedal, kaj pomeni pisati knjigo, počutila, kot da sem se zaletela v veliko, debelo črno steno. Potem sem se znova oglasila pri Alanu in ga vprašala, kako naj začnem. Napisal mi je štiri vprašanja. Poslala sem mu odgovore in odgovore je lektoriral – kot besedilo za knjigo. To je bila natanko tista spodbuda, ki sem jo potrebovala. Potem se je usipalo in Alan je lektoriral, svetoval. Veliko oporo sem našla tudi v Manji Škrubej in Desanki Eržen, Lidija Šega pa mi je svetovala, pomagala z rešitvami ali literaturo.

Knjiga je v prodaji že dobro leto. Imaš kakšne podatke o tem, koliko izvodov je bilo prodanih?

Naklada je bila 3000 izvodov in julija 2003 je bilo prodanih 1587 izvodov.

Bil sem na predstavitvi tvojega priročnika v knjigarni Konzorcij. Bilo je pristrčno, povsem drugače kot na drugih predstavitev knjig. Je imela ta predstavitev potemtakem svojo dušo? Kako si se ti počutila na njej?

Tiskovna konferenca je bila odlično doživetje. Posvarili so me, da ponavadi novinarji po predstavitvi nič ne vprašajo. Pa ni bilo tako, verjetno tudi zaradi odličnih predstavitev Alana Duffa in Andreja Gogale, takratnega direktorja in glavnega urednika Založbe MK, ki je nadomeščal bolnega Igorja Kafola, ter zaradi tebe in Mance Košir, ki sta začela z vprašanji. Potem se je kar iskriilo in je konferenca trajala skoraj dve uri. Vsakega vprašanja in komentarja sem bila iskreno vesela in presenečena, kako zelo so se prisotni poglobili v knjigo. Vesela sem bila, ko so rekli, da je ne le jezikovno bogata in koristna, ampak je tudi knjiga o bontonu, o osebni rasti. Povabljen sem bila kar na nekaj intervjujev, za

Radio Študent, Poslovni val 88,5 MH, vodila dve uspešni delavnici o uporabi priročnika, prvo za športne zveze, članice OKS, in sodelavce s kar 80 udeleženci in drugo za člane Društva znanstvenih in tehničnih prevajalcev Slovenije. Tudi odziv medijev je bil dober in o priročniku so pisali v časopisih in revijah.

Recimo, da je tvoj priročnik nastal prej kot plod tvoje prakse v komuniciranju (torej iz tvoje razumske plati), pa tudi kot del tvojega občutenja (iz tvoje čustvene inteligence). Če to drži, te izzovem s trditvijo, da opravljaš pravi poklic, torej, da delaš tisto, za kar si poklicana, saj le tako lahko v delo vtkeš svojo dušo. Ali to drži?

Ob pisanju knjige, iskanju založnika, tudi trženju knjige, kar prav tako doživljam kot svoje poslanstvo, da delo ne obleži na policah, sem doživljala stvari, o katerih nikoli nisem niti sanjala. Stranski učinek mojega vztrajanja je bila nagrada v obliki enkratnih spodbud, ko sem jih najmanj pričakovala. Navadno tiste podpore, na katero sem sprva kar nekako računala ali pa jo vsaj pričakovala ali si je želela, sploh nisem dobila. Največ mi seveda pomeni podpora mojih nekdanjih profesorjev s fakultete in kolegov prevajalcev, zelo sem tudi vesela, kadar me kličejo iz športnih zvez, da so knjigo komu posodili in

si jo želijo sposoditi od mene. Veselim se, če vidim, da knjigo uporabljajo, in ko mi povedo, da v njej z lahkoto najdejo, kar so potrebovali. Veliko priznanje je bilo zame tudi naročilo Norveškega olimpijskega komiteja, saj so kupili kar deset izvodov v angleško-slovenski različici.

Imaš v zvezi s knjigo še kakšne načrte?

V moje veliko veselje je Evropsko združenje olimpijskih komitejev EOC v 10. številki časopisa EOC Newsletter objavilo kratko predstavitev v angleščini in francoščini z obvestilom, da avtorica išče založnika za različice v angleško-francoskem/nemškem/španskem jeziku. Bilo je tudi nekaj odzivov iz Slovenije in tujine. Priročnik je z naslovom *Poslovni i protokolarni engleski* izšel pri založbi Mozaik v Zagrebu (2003), za katerega je prevod v hrvaščino poskrbela Tamara Levak - Potrebica. Pripravljamo tudi angleško-italijansko različico knjige, ki bo v marcu 2004 izšla pri tržaški založbi Editrice LEGATO srl, Trst. Prevod v italijanščino je delo Tatjane Križaj in Savine Milič - Gospodinjački, jezikovno pa ga je pregledal Sandro Paolucci. Nekako čutim, da imam prav in da bi priročnik lahko prispeval k boljšemu komuniciranju in prijateljstvu med različnimi ljudmi, kjerkoli že živimo.